

CD KLASSIEK

Onmogelijk werk
Franz Liszt

De Transcendentale Etudes of *Études d'Exécution Transcendante* van Franz Liszt zijn twaalf virtuoze concertstukken voor solopiano. De Duits-Hongaarse componist was piepjong, dertien jaar oud, toen hij er in 1824 aan begon te werken. Na herwerking werden ze in 1839 gepubliceerd door hem en opgedragen aan zijn leermeester Carl Czerny.

De moeilijke term 'transcendentiaal' slaat niet op de inhoud van de stukken, maar wel op de manier van uitvoeren. De serie wordt in zijn geheel gerekend tot een van de moeilijkst uitvoerbare werken voor piano ooit geschreven. Hij stelt aan de pianist enorme fysieke en technische eisen. Tijdgenoot en componist Robert Schumann vond ze „gruwelijk ingewikkeld” en meende dat slechts een tiental pianisten op de hele wereld in staat waren ze uit te voeren.

Van de hele serie is het vijfde stuk, *Feux Follets* ('Dwaallichtjes'), het meest ingewikkelde en veeleisende. Dit vanwege een combinatie van sprongtechniek met een aanvullend probleem

voor de rechterpink en door de afwisseling van witte en zwarte toetsen.

De Oekraïense pianist Vadim Kholodenko, geboren in 1986, won in 2013 de veertiende Cliburn International Piano Competition, een van de topwedstrijden voor het instrument. Dat leverde hem een platencontract op waarvan deze opname door Harmonia Mundi de vrucht is.

We horen niet alleen het meesterwerk van Liszt, maar ook drie voor piano herwerkte stukken uit het ballet *Petrouchka* van Igor Stravinsky. De Russische componist schreef de *Trois mouvements de Petrouchka* voor de pianist Arthur Rubinstein. Hij wou de muzikant uitdagen en de drie stukken staan dan ook, net zoals het eerder genoemde twaalfdelige werk van Liszt, bekend om hun technische en muzikale moeilijkheid. Ze bestaan immers uit een reeks wilde en haast onmogelijke sprongen en ritmeveranderingen.

Door die hoge technische eisen hebben de drie stukken maar weinig uitvoerders gevonden en slechts de allergrootsten namen ze in hun repertoire op. Kholodenko doet dus twee onmogelijke werken in één keer. (EDS)

Igor Stravinski, Franz Liszt, *Gold Medalist: Fourteenth Van Cliburn International Piano Competition*, Vadyim Kholodenko, piano, harmonia mundi, HMU907605, 29,50 euro

CD HEDENDAAGS

Gezangen uit de diepte
Kevin Puts

De Amerikaanse componist Kevin Puts won in 2012 een Pulitzerprijs voor zijn eerste opera. *Silent Night* (Stille nacht) gaat over het kerstbestand in 1914 toen soldaten van de strijdende partijen uit de loopgraven sprongen om met elkaar Kerstmis te vieren. Een van de hoofdpersonages is een Duitse tenor. Dat Puts ondertussen een ster is, bewijst het feit dat zijn celloconcerto in première werd gebracht door de wereldberoemde cellist Yo-Yo Ma.

Twee stukken vormen de harde kern van dit album. *To touch the*

sky is een reeks liederen voor dameskoor dat opgebouwd is rond het Magnificat. Het zijn negen liederen op teksten van vrouwelijke dichters en religieuze figuren. Bij hen Moeder Teresa, Hildegard van Bingen en de antieke dichteres Sappho.

Het Baltimore Symphony Orchestra vertolkt daarnaast Puts' vierde symfonie *From Mission San Juan*. Het is een opdracht voor een festival in San Juan Bautista Mission in California en verklankt het verhaal dat de muziek van de plaatselijke indianen door de paters van de missie werd opgenomen in hun religieuze koorrepertoire. Puts verwerkt de klanken die hij sprokkelde uit bronnenonderzoek in een breed en indrukwekkend symfonisch werk. (EDS)

Kevin Puts, *Symphony No. 4 e.a.*, door het Baltimore Symphonic Orchestra o.l.v. Marin Alsop, harmonia mundi, HMU907580, 22,50 euro

BOEK GEZONDHEID

Leven met allergie
Wendy Rose Scheers

Het lijkt er op dat steeds meer mensen last hebben van allergieën. Daarover en over de oorzaken is het laatste woord nog niet gezegd. Glutenallergie, lactose-intolerantie of allergie aan noten zijn de meest bekende fenomenen. Wist je dat heel wat mensen trouwens niet weten dat ze een voedselallergie of -intolerantie hebben? Wanneer u na het eten vaak last hebt van buikpijn of misselijkheid is

een allergietest misschien geen overbodige luxe.

Het boek *Allergievriendelijk koken* van Wendy Rose Scheers, jarenlang geschoold in allergievrij koken, vangt aan met een duidelijke uiteenzetting over het verschil tussen allergie (een abnormaal sterke reactie van het afweersysteem op een stof), overgevoeligheid en intolerantie. Veel mensen met lactose-intolerantie kunnen wel kleine hoeveelheden verdragen, maar zodra een drempelwaarde wordt overschreden, ontstaan er klachten.

Dankzij het grote aanbod aan alternatieven is het gelukkig niet langer een handicap om te leven met een allergie. Scheers, zelf ook ervaringsdeskundige, geeft uitgebreid alternatieven voor de belangrijkste allergenen: gluten, melk, eieren, soja, pinda's, vis, schaal- en weekdieren en mais. Er bestaat ook zo iets als intolerantie van histamine, een stof in onze mestcellen,

wat vaak verward wordt met lactose-intolerantie. Er is ook een allergie voor de conserveermiddelen E220 tot E228, iets wat in haast alle wijn en chips zit.

He hoofddeel van het boek bestaat uit recepten, duidelijk uitgelegd en mooi geïllustreerd: glutenvrij gebak, lactosevrije sausjes, veganistische dessertjes en nog meer lekkers. Je krijgt ook uitleg over vervangproducten en hun voor- en nadelen. (EDS)

Wendy Rose Scheers, *Allergievriendelijk koken zonder gluten, lactose, soja, noten en andere allergenen*, Manteau, Antwerpen, 2013, 205 blz., 24,95 euro

BOEK SAMENLEVING

Herinneringen
Doris Dorné

Met *Spoorzoeken ... hoeft niet* rondt Doris Dorné haar engagement voor het Kinderkankerfonds van het Universitair Ziekenhuis van Gent af. Tegelijk wil ze aantonen dat je achter je

verdriet om het verlies van een dierbare geen punt kunt zetten. Iemand verliezen, dat blijft levenslang. „Dat verdriet zo voelend blijft durf ik niet altijd letterlijk te vertellen en dat die jarenoude pijn nu nog wonden brandt, ik hoor het mezelf bijna niet meer zeggen. Dat het nog steeds zo'n intens zeer doet, dat kan alleen maar liefde zijn”, verwoordt ze het zelf in het boekje.

Eind 1993 verloor Doris Dorné haar zevenjarig zoontje Benjamin aan kanker. Ze engageerde zich voor het Kinderkankerfonds van het ziekenhuis. Zelf verwerkte ze haar verdriet met pen en papier.

In *Spoorzoeken* sprokkelt ze herinneringen aan Benjamin maar verwoordt ze ook de onverwachte wegwijzers naar Benjamin: een mooie zomeravond, een

'steak Benjamin' op een menukaart in een restaurant, de Benjaminstraat waar ze toevallig haar wagen parkeerde, een ontmoeting met een verpleegster van toen... Toevallige maar deugdlopende verwijzingen. Zo maakt ze duidelijk dat de leegte die Benjamin achterliet nog steeds boordevol is. (IVH)

Spoorzoeken... hoeft niet (50 blz.) is te bestellen bij Doris Dorné, Elf Juli-wijk 6, 8620 Nieuwpoort, 058 23 65 58, doris.dorne@skynet, 10 euro plus 2,5 euro verzendingskosten.

BOEK GESCHIEDENIS

Vervolging na 1944
Helen Grevers

Een nieuwe generatie geschiedkundigen werpt op bepaalde aspecten van de Tweede Wereldoorlog, vooral dan op collaboratie met de nazi's en de bestraffing ervan na 1945, een nieuw licht. Een van hen is de Nederlandse Helen Grevers, die de opsluiting van collaborateurs vergelijkt in Nederland en België tussen 1944 en 1950.

Over de bezettingstijd is al veel gediscussieerd en er ontstond ook een duidelijke interpretatie achteraf. In *Van landverraders tot goede vaderlanders* beschrijft Helen Grevers hoe collaborateurs

in Nederland en België kort na de oorlog fysiek werden uitgesloten via internering, juridische vervolging en bestraffing. Wat betekende deze periode van internering voor de voormalige collaborateurs? Hoe werden zij voorbereid op vrijlating en welke verwachtingen hadden zij van hun terugkeer in de naoorlogse samenleving?

Grevers leest de bestaande literatuur over het onderwerp en gaat op zoek in archieven in Nederland en België. Dat stelt haar in staat te vergelijken.

Een eerste verschil is dat er in Nederland bij het begin veel meer collaborateurs werden gevangengezet dan in België, maar dat er midden 1947 evenveel mensen vastzaten. In januari 1948 zaten er in België nog 5.858 en in Nederland 3.252 mensen opgesloten. Toch verliep de re-integratie in beide landen gelijk.

In Nederland namen geestelijken in kampen de rol van heropvoeder op, in België niet. Kardinaal Van Roey zag dat niet zitten. Wel speelden vooral paters een rol in de geestelijke begeleiding van de collaborateurs en in de opvang na hun vrijlating.

Grevers besteedt aandacht aan de behandeling van vrouwelijke

collaborateurs. Het lijkt alsof de vervolgers er van uitgingen dat alle collaborerende vrouwen moreel ontaard waren. Daarom ook werden veel van deze vrouwen in de eerste maanden na de bevrijding onteerd en werden burgervrouwen opgesloten bij prostituties. Militaire collaborateurs werden geïnterneerd in 'mijnkampen' in Limburg.

Na enkele weken van ongecontroleerde vervolging nam het Belgische gerecht alles strak in handen. Reeds eind september 1944 werden de eerste (streng) straffen uitgesproken. Onder katholieke ministers kwam dan weer vanaf 1947 een beleid van vrijlating op gang. (EDS)

Helen Grevers, *Van landverraders tot goede vaderlanders. De opsluiting van collaborateurs in Nederland en België, 1944-1950*, Balans, Amsterdam, 392 blz., 24,95 euro.